

KRÓNIKA

Beszámoló a Magyar Történelmi Társulat 2007. május 12-én megtartott tisztújító közgyűléséről

2007. május 12-én, a Magyar Tudományos Akadémia várbeli Kongresszusi termében tartotta meg soron következő tisztújító közgyűlését a Magyar Történelmi Társulat.

Gecsényi Lajos, a Társulat ügyvezető alelnöke nyitotta meg az ülést. Köszöntötte a társulat megjelent tagjait.

Tisztelettel üdvözölte *Kosáry Domokos* akadémikust, a Magyar Történelmi Társulat elnökét és felkérte, hogy mondja el üdvözlő beszédét.

Kosáry Domokos bevezetőben annak a reményének adott hangot, hogy a társulat eddigi, sokéves működése számos hasznos tapasztalat szerzésére adott lehetőséget. Nagyon fontos, megszívlelendő tapasztalat az igazság keresése és mindig, minden körülmények között az igazság kimondása, – emberi hangnemben. Saját munkájáról elmondta, hogy jelenleg a „Magyar történelmi bibliográfia” Jagelló-kort tárgyaló kötetén dolgozik, és ennek kapcsán szükségesnek látta kihangsúlyozni, hogy abban a közhangulatban, amikor a főnemesség és a köznemesség egymással való szembenállása súlyos társadalmi feszültséget okozott, és amikor a belső béke megbomlott, az uralmi vágy szembehelyezkedett a képzett emberek véleményével, az ember korabeli példamutató magatartására nagy szükség lett volna. A Jagelló-kor történelmi jellemzőinek ismerete az utókor számára példa lehet arra, miként ítéljük meg a történelmet és mit tanulhatunk a múlt történelméből.

Gecsényi Lajos megköszönte *Kosáry Domokos*nak, hogy megosztotta gondolatait a közgyűlés megjelent tagjaival, majd felkérte *Rainer M. Jánost*, hogy tartsa meg „Az 50. évforduló után. Az 1956-os forradalom és szabadságharc kutatásának eredményei és hiányosságai” c. előadását, az 1956-os forradalom 50. évfordulója alkalmából megjelent kiadványokról. Az 1956-os Intézet főigazgatója előadásában értékelte az évforduló kapcsán megjelent kiadványokat, külön-külön is értékelte a jelentősebb forráskiadványokat és feldolgozásokat.

Gecsényi Lajos megköszönte *Rainer M. János* előadását, majd felkérte *Romsics Ignác* akadémiai I. tagot, a társulat főtájkárát, hogy tartsa meg beszámolóját az elmúlt közgyűlés óta eltelt időszak eseményeiről. (Szövegét alább közöljük.)

Beszámoló a Magyar Történelmi Társulat 2003–2007. évi tevékenységéről

A Magyar Történelmi Társulat a magyar történészek, történelemtanárok, muzeológusok és levéltárosok legrégebb szervezete. 1867-ben alakult, és azóta folyamatosan működik. Vezetői általában a történészszakma kiemelkedő képviselői — 1867 után Horváth Mihály, a két világháború között pedig többek között Hóman Bálint — voltak. Folyóirata, a *Századok* ugyancsak 1867 óta jelenik meg folyamatosan. A szervezet több mint 100 esztendő története során felfelé

ívelő, stagnáló és hanyatló korszakokat egyaránt megélt. Megalakulását követően a Magyar Tudományos Akadémia mellett a történeti kutatások legfontosabb bázisa volt. A *Századok* mellett 1878 és 1911 között kiadta a *Magyar Történelmi Tár* című forráskiadvány-sorozatot, illetve évnegyedes folyóiratot és több más fontos kiadványt, például a *Történelmi Életrajzok* című monográfia-sorozatot. Az egyetemi történelem oktatás modernizálása, vagyis specializált történeti tanszékek felállítása és a magyar levéltári hálózat kialakulása következtében a 19. század végétől központi szerepe kissé mérséklődött. De még a két világháború között is fontos tudományszervezői és kiadói tevékenységet végzett. 1939 és 1943 között megjelentette például a Domanovszky Sándor által szerkesztett *Magyar Művelődéstörténetet*. A II. világháború után a Társulat tudományszervezői és publikációs szerepe egyre inkább elhalványult. Ezzel párhuzamosan megerősödtek ismeretterjesztői funkciói. Továbbra is szervezett azonban konferenciákat, és különböző kisebb kiadványokat is megjelentetett. 1990-ig a Társulat lényegében központi költségvetési támogatásból működött. A tagsági díjak jelentősége szimbolikus volt. 1990 után a helyzet gyökeresen megváltozott. A központi támogatások részben elapadtak, részben értéküket veszítették. Az 1990-es évek második felében az egyetlen biztos bevétel az MTA-tól kapott évi 1,5 millió forintos támogatás volt. A szokásos konferenciák és vándorgyűlések megtartása, valamint a *Századok* szerkesztőségével együtt mindösszesen 2 és fél fős társulati apparátus bérköltségeinek az előteremtése ezért egyre nehezebben sikerült. 1999-re ez a helyzet permanens fizetési nehézségekhez vezetett. Az új feltételekhez való alkalmazkodás terén fontos lépésnek tekinthető — és ezt még Diószegi István elnök, illetve Hegyi Klára főtítkárnak tették meg 1999 elején — a Társulat közhasznú társasággá alakítása. Ez tette, illetve teszi azóta is lehetővé a pályázást különböző pénzügyi támogatások megszerzésére. Ezek nélkül a Társulat ma már nem tudna működni.

Az a vezetés, amely helyett ma újat választunk, az 1999 májusában megtartott tisztújító közgyűlésen vette át a Társulat irányítását. Az új vezetés, amelyet elnökként Kosáry Domokos, a MTA korábbi elnöke irányított, nagy energiával látott hozzá a Társulat tevékenységének dinamizálásához, valamint az ehhez szükséges pénzalapok előteremtéséhez. Ennek eredményeiről négy évvel ezelőtt, az akkori tisztújító közgyűlésen részletesen beszámoltam. Ezért most csak röviden utalok rájuk.

A társulati tevékenység fellendítése érdekében 1999 nyarán elhatároztuk, hogy az aktuális évfordulókhoz kapcsolódva nemcsak folytatjuk, illetve felújítjuk a konferenciák és a vándorgyűlések szervezésének régi hagyományát, hanem emellett egy havi rendszerességgel jelentkező előadás-sorozatot is indítunk. Ez utóbbinak a *Múltunk kritikus kérdései* címet adtuk.

A *Múltunk kritikus kérdései* című előadássorozat 1999 szeptemberében kezdődött, és a nyári szünetektől eltekintve havi rendszerességgel az elmúlt négy évben is folytatódott. A 2003–2004-es tanévben *Európa és Magyarország: sorsfordító korok* címmel folytattuk a sorozatot. Erre az Európai Unióhoz való 2004-es csatlakozás adta az apropót. Ezt 2004–2005-ben a *Műhelybeszélgetések* című sorozat követte. Ennek keretében vitatott témákról — Teleki Pálról, Thökölyről vagy éppen a történetírás új irányzatairól — különböző nézeteket valló

kutatókat igyekeztünk egy asztal mellé ültetni. A 2005–2006-os évben ismét visszakanyarodtunk Magyarország és Európa viszonyához, ezúttal kulturális szempontból (*Magyarország és az európai kultúra*). Az előadások tematikai íve a kereszténység felvételétől a posztmodern jelenség megvitatásáig terjedt. És végül az utolsó, a 2006–2007-es tanévben az aktuális történelmi évfordulókról rendeztünk felolvasó esteket (*Évfordulók*). Ennek keretében a nándorfehérvári diadalról, 1956-ról, Bocskai István fejedelemségéről, gróf Batthyány Lajosról, az 1947-es párizsi békeszerződésről és végül IV. Károly 1917-es békekísérleteiről hangzott el előadás.

A négy akadémiai évben összesen 24 témát vitattunk meg, minden esetben az Akadémia központi épületében, általában a II. emeleti előadóteremben. Ezek a szerda késő délutáni rendezvények különösen a fiatalok — középiskolások és egyetemisták —, valamint az idősebb kollégák érdeklődésére számíthatnak. A témáktól és előadóktól függően időnként megjelentek azonban a szakma aktív és élvonalbeli képviselői is. A résztvevők száma 50 és 100 fő között mozgott. Az első négy év során ennél jóval többen — alkalmanként 200-nál is többen — látogatták ezeket a szerda esti előadásokat. Az 1999-ben oly nagy sajtóvisszhangot és médiaérdeklődést kiváltott sorozat tehát az utolsó négy évben bizonyos mértékig és értelemben kifulladt. Vagyis megújításra vár. A 24 rendezvényen egyébként mintegy félszáz történelmet szólaltattunk meg. Ezek között a szakma nagy öregjei — például Ormos Mária, Kubinyi András vagy Róna-Tas András — éppúgy megtalálhatók voltak, mint a közép- és fiatalok képviselői — Békés Csaba, Klaniczay Gábor, Kövér György, Gerő András, Gyáni Gábor, Pritz Pál stb. — vagy a legfiatalabbak, például Ablonczy Balázs, Mende Balázs Gusztáv, Pálosfalvi Tamás és Tusor Péter. A generációs szempont mellett törekedtünk arra is, hogy a Történettudományi Intézet és az ELTE Történelmi Intézete munkatársai mellett a vidéki és más pesti műhelyek képviselőit is megszólaltassuk. Szegedről többek között Koszta Lászlót és Papp Sándort, Debrecenből Bitskey Istvánt és Barta Jánost, Pécsről Font Mártát üdvözölhattük előadóink között. Nélkülük, és persze a név szerint nem említették közreműködése nélkül, ezeket az esteket nem tudtuk volna megrendezni. Ezért valamennyiüknek hálás köszönetemet fejezem ki.

A havi rendszerességgel jelentkező szerda esti előadások, illetve viták mellett minden évben rendeztünk vándorgyűlést, illetve kisebb tudományos ülésszakot. Ezekre minden esetben éves közgyűléseinkkel egy időben került sor. 2003-as közgyűlésünk tudományos témája Deák Ferenc életműve volt, tekintettel születésének 200. évfordulójára. Előadóink Molnár András, Gergely András és Gerő András voltak. 2004-ben Gyöngyösön tartottuk a közgyűlésünket. Az egész napos tudományos konferencia témája a Rákóczi-szabadságharc volt, ismét csak egy évfordulóhoz, a Rákóczi-szabadságharc 1703-as kezdetének 300. évfordulójához kapcsolódva. Ezt a konferenciánkat Gyöngyös Város Önkormányzatával és az ottani Mátra Honvéd Kaszinó Kulturális Egyesülettel, illetve ennek vezetőjével, Sereg Józseffel együttműködve rendeztük meg. Előadást Kalmár János, Barta János, Czigány István, Misóczki Lajos, Sereg József, Mészáros Kálmán, Fáy Zoltán és Fülöp Lajos tartott. 2005-ös közgyűlésünket ismét Budapesten tartottuk. A téma ezúttal az 1945-ös magyarországi esemé-

nyek értékelése volt. Felszabadulás? Megszabadulás? Megszállás? Ezekre a kérdésekre keresték a választ előadóink: Szerencsés Károly, Ungváry Krisztián és Vida István. 2006-os közgyűlésünkön — ugyancsak Budapesten — a középkori magyar egyházszervezetről hallgattunk meg három előadást. Koszta László, Szovák Kornél és Tringli István legújabb kutatási eredményeikről számoltak be.

Az 1999–2003-as konferenciáink és előadásaink legtöbbjét annak idején különböző formában — kötetekben vagy folyóiratokban — megjelentettük. Ezek egy részének kiadása áthúzódott a 2003–2007-es időszakra. Így például a szerdai előadások javát megjelentető *A magyar történelem vitatott személyiségei* című sorozat 3. kötete csak 2004-ben látott napvilágot. A korábbi kötetekhez hasonlóan ezt is a Kossuth Kiadó gondozta. Különböző okok miatt csak 2006-ban jelent meg a 2002-es debreceni Kossuth-konferenciánk anyaga. Ezt Hermann Róbert szerkesztette, és az Osiris Kiadó jelentette meg *Kossuth Lajos, a „magyarok Mózese”* címmel. A 2003-as Deák-konferencia előadásai a *Századok* egyik számában láttak napvilágot, a 2004-es Deák-konferencia előadásai pedig Katona Csaba szerkesztésében egy külön kötetben, a mi, vagyis a Magyar Történelmi Társulat kiadásában. A Társulat ezek mellett három másik kötetet is kiadott. Ezek közül kettőt — *Az a rövid huszadik század* (2005) és a *Magyar külpolitikai gondolkodás a 20. században* (2006) címűeket — Pritz Pál írta, illetve szerkesztette. A harmadikat, amely 1956 okával, jelentőségével és következményeivel foglalkozott, és ugyancsak 2006-ban jelent meg, én szerkesztettem (*1956 okai, jelentősége és következményei*). Az utóbbi három kötet kiadásában, illetve a harmadik szerkesztésében nagy szerepet játszott Pál Lajos, akinek a hozzáértése egyrészt nagy segítséget jelentett, másrészt az esztétikus megjelenést is garantálta.

A kiadványokról szólva szeretném megemlíteni, hogy a rendszerváltás időszakának zavarai után, amelyek alapvetően pénzügyi természetűek voltak, a Társulat két folyóirata, a *Századok* és a *Turul* — az utóbbinak társkiadói vagyunk — az utóbbi években rendre és rendszeresen megjelentek. Ez persze nem a Társulat vezetőségének, hanem a két lap szerkesztőségének az érdeme. Azt hiszem mégis indokolt ezt itt is megemlítenem, mert — legalábbis a *Századok* — nemcsak formálisan a Társulat folyóirata, hanem finánciális kapcsolat is van közöttünk. A felelős szerkesztő és titkárnőjének — sajnos kétségkívül szerény — fizetését ugyanis a Társulat folyósítja. A nyomda- és egyéb költségekről viszont a *Századok* Alapítvány gondoskodik, amelyhez csak annyi közünk van, hogy ennek a pénzügytechnikai részét a Társulat könyvelője intézi.

Ezzel kapcsolatban utalnom kell arra, hogy a Társulat igazgató választmányának 2003. májusi döntése alapján Gecsényi Lajos ügyvezető alelnök, Orosz István alelnök és Romsics Ignác főtitkár áttekintették a *Századok* helyzetét, és 2003. június 28-án több tartalmi és szervezeti változást javasoltak. Ezek a következők voltak: (1) a közlésre elfogadott tanulmányok között nagyobb arányban szerepeljenek egyetemes történelmi témájú írások; (2) a tanulmányok elfogadását előzze meg körültekintőbb szakmai lektorálás, (3) a recenziós rovat jobban tükrözze a magyar és — a lehetőségek függvényében — a nemzetközi történetírás eredményeit; (4) a külföldi folyóiratok szemlézése legyen reprezentatívabb. A fenti célok elérése érdekében javasoltuk, hogy a *Századok* szerkesztősége újuljon meg. Ennek lett követ-

kezménye, hogy Mucsi Ferencet a szerkesztőbizottság élén Pritz Pál, a szerkesztőségből kivált Tilkovszky Lorándot pedig Zeidler Miklós váltotta fel. A szerkesztőbizottságon, illetve az igazgató-választmányon belül ezekből a változásokból vita keletkezett, amely a választmány 2004. január 22-i ülésén zárult le. A tartalmi javaslatokat a választmány nagy szótöbbséggel, a személyi változásokat egyhangúan elfogadta. Több mint három évvel e változások után úgy látom, de Pritz Pál elnök úr erről majd nyilván részletesebben beszámol, hogy a változások részleges eredménnyel jártak. A tanulmány rovat frissebb és színvonalasabb lett, sőt részletes beszámolók jelentek meg különböző hazai és nemzetközi konferenciákról. A recenziós rovat azonban érdemben nem lett reprezentatívabb, a külföldi folyóiratok szemlézése pedig teljesen megszűnt.

A publikációs és kiadói tevékenység mellett, amely minden eredményünk mellett természetesen jóval szerényebb, mint akár a 19. században, akár a két világháború között volt, törekedtünk arra is, hogy az elektromos médiákban — a rádiókban és a TV-kben — megjelenjünk. Ez különösen eleinte sikerült. Az utóbbi években azonban csökkent az érdeklődés rendezvényeink iránt. Rendezvényeink látogatottságának csökkenő tendenciájához hasonlóan ez is azt bizonyítja, hogy a Társulat tevékenysége ismét megújításra vár. Az utóbbi időben tulajdonképpen már csak a *Népszabadság* tudósított rendezvényeinkről. Ez döntően Hovanyecz Lászlónak köszönhető, aki az újságírók közül folyamatosan a legtöbb figyelmet szentelte munkánknak. A többi lap jóval kevesebb érdeklődést mutatott irántunk.

Rendszeres és elég gyakori rendezvényeink ellenére tagságunk létszáma — némi ingadozással — stagnált. 1999-ben, néhány hónappal azután, hogy az új vezetés elkezdte munkáját, fizető tagjaink létszáma 1315 fő volt. Ez 2003 tavaszára 1536 főre — tehát 16%-kal — emelkedett. A 2004-ben elhatározott tagdíjemelést követően a létszám kissé visszaesett. 2006-ban 1413, néhány héttel ezelőtt valamivel több mint 1300 fizető tagunk volt. Várható, hogy év végére ismét elérjük, vagy legalábbis megközelítjük az 1400-as létszámot. Tagjaink közül 420-an laknak a fővárosban, a többiek vidékiek. Tagjaink több mint fele — összesen 732 fő — általános vagy középiskolai tanár, a többiek egyetemi és főiskolai oktatók (175 fő), kutatók (124 fő), közgyűjtemények — könyvtárak, levéltárak és múzeumok — munkatársai (91 fő). A 114 fős egyéb kategóriába soroltak többsége nyugdíjas. Az egyetemi hallgatók száma 46. Tekintve, hogy 1999-ben csak 4–5 egyetemi és főiskolai hallgató tartozott soraink közé, ez örömdetes változás. A hallgatók létszámához viszonyítva azonban nem több mint csepp a tengerben. Annak ellenére van ez így, hogy különböző eszközökkel törekedtünk a fiatalok érdeklődésének a felkeltésére. A tudományos diákköri konferenciák legjobb történéssz diákjai között például ebben az évben már harmadszor adtunk ki különdíjakat. Ennek a visszhangja nagyon jó, ám taglétszámunk alakulásában ez csak kevéssé mutatkozott meg. Ez is egy olyan terület, ahol további erőfeszítéseket kell tennünk. Egyébként elkerülhetetlenül tovább fog növekedni tagságunk átlagos életkora.

Tisztelt Kollégák! Az eddigiekben a Társulat vezetésének kezdeményezéseit, illetve a pesti központ által szervezett rendezvényeket ismertettem. Nem lenne azonban teljes a kép, ha röviden nem szólnék vidéki szervezeteink, illetve

tagozataink munkájáról. Alapszabályunk szerint a Társulat szervezeti egységei a területi csoportok, a szakosztályok és a tagozatok. Ezek önálló jogi személyek, amelyek saját vagyonnal rendelkeznek, és önállóan gazdálkodnak. A négy évvel ezelőtti helyzethez képest nagy változásokról e téren sem számolhatok be. A nógrádi, Vas megyei, Pest megyei és soproni csoportjaink évek óta nem működnek. Ennek részben anyagi okai vannak, részben pedig az életkor. A régi vezetők és tagok lassan kidőlnek, újak pedig nem jelentkeznek. Erről a lehangoló helyzetről és a változás szükségességéről nagyon találóan írt beszámolójában Békés megyei csoportunk vezetője, Szabó Ferenc. Idézem: „Az évek óta fennálló [...] körülmények következtében csoportunk a négy év alatt mindössze háromszor szerepelt társrendezőként, és adott előadót. Önálló rendezvényünk nem volt. A nem ritka jubiláris ülésszakokon, ünnepeken egyes személyekként szerepelünk, követjük a költségviselő által kívánt programot. A vezetőség tagjai számos alkalommal emlékeztetnek arra, hogy a mi csoportunk is létezik, és az adottságaink szerinti szellemi erő is. A Társulat központi rendezvényein (az ingyen utazó nyugdíjasokkal), szegedi és debreceni ritka összejövetelein alkalmilag részt veszünk. A Társulathoz tartozás érzése még hat – leginkább a középkorú és az idősebb generáció egyes tagjaiban. Hogy ez a fiatalabbakat is megérintse, ahhoz számos területen szemléletváltásra, az önálló gondolkodás megbecsülésére, nem pedig visszaszorítására volna szükség”. Ennél kicsit jobb a helyzet Győrött, ahol a Fridery Lászlóné vezette csoportunk 2004-ben Deák-konferenciát szervezett, s a tagok közül néhányan rendszeresen látogatják Erdély, Kárpátalja és Szlovákia magyar történelmi helyeit. Csongrád megyében Szentesen, Makón és Szegeden működik csoportunk. Ezeket Labádi Lajos levéltár-igazgató, Halmágyi Pál múzeum-igazgató és Szegfű László tanszékvezető főiskolai tanár vezetik. Mindhárom csoport több kisebb konferenciát szervezett, és kiadványt jelentetett meg, ám — anyagi eszközök híján — általában költségvetési intézményekkel együttműködve. Ugyanez mondható el a Hajdú-Bihar megyei, vagyis debreceni szervezetről, amelyet Barta János és Bársony István vezetnek. 2004 és 2006 között 11 kisebb-nagyobb konferencia szervezésében vettek részt. Ezek egyik centrális témája — tekintettel az évfordulóra — Bocskai István volt. Nyíregyházán Czövek István ügybuzgalmának köszönhetően még működik a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei csoport, amely elsősorban a Nyíregyházi Főiskola Történettudományi Tanszékével tud együttműködni. Új és öröndetes fejlemény, hogy az elmúlt években fellendült a székesfehérvári, pontosabban az ott székelő kelet-dunántúli csoportunk tevékenysége. A 2005-ben Farkas Gábor helyébe lépett Demeter Zsófia, valamint Vízi László és mások igen aktív és eredményes munkát végeztek. Ennek bázisa részben a Levéltár, részben pedig a Kodolányi Főiskola. Rendezvényeik közül kiemelkedett a napóleoni háborúk magyarországi vonatkozásaival, valamint az 1956-al foglalkozó tavalyi ősszel. Gyöngyösön az örök ifjú Dr. Sereg Józsefnek köszönhetően van jelen a Társulat. Minden évben több helyi jellegű előadást tartottak, többnyire az évfordulókhoz alkalmazkodva. Utolsó, 2007. április 24-ei rendezvényük témája gróf Batthyány Lajos volt. Mint korábban, ebben a négy évben is kiemelkedően jól és eredményesen dolgoztak a dél-dunántúliak. A Vonyó József által irányított szervezet évről-évre megrendezi a dél-dunántúli történészek nyári

szakmai konferenciáját. Ezeken 50–100 fő vesz részt, az ország minden részéből, sőt időnként külföldről is. Emellett helyi — pécsi, bonyhádi, nagykanizsai — konferenciákat is rendeztek, és külön kiadványokat is megjelentettek.

Tagozataink és szakosztályaink közül kettőtől kaptam beszámolót. Ennek alapján feltételezem, hogy több nem is működik. Ezek egyike a Tanári Tagozat, amely Szabolcs Ottó irányításával hosszú idő óta igen élénk és eredményes tevékenységet fejt ki. A tanári tagozat rendszeresen szervez továbbképző tanfolyamokat, amelyeken 200–300, sőt olykor ennél is több tanár jelenik meg. Szabolcs Ottó szerkesztésében a tagozat kiadja a *Történelemtanári Továbbképzési Kiskönyvtára* című sorozatot. Ennek eddig 47, egyenként 5–6 éves száma jelent meg. Ezek közül 17 kötet a 2003–2006 közötti időszakban. A tagozat másik sorozata, a *Történelempedagógiai Füzetek* egy módszertani közlőnyt van hivatva pótolni. Ennek eddig 25 száma jelent meg, – ebből 13 az utóbbi négy évben.

Másik tagozatunk, a Társadalmi Nemek és Nőtörténeti Szakosztály jóval rövidebb múltra tekinthet vissza. Az igazgatóválasztmány határozata alapján, amelyet a 2005-ös közgyűlésünk is megerősített, külön szakosztályként lényegében két éve működnek. Ezen idő alatt több szakmai konferenciát szerveztek, és még több szakmai konferencián vettek részt előadóként. Bár önálló, szakosztályi kiadvánnyal nem jelentkeztek, több kötetet szerkesztettek, illetve tanulmányt, könyvet írtak. A publikációs munka terén különösen Pető Andrea, a szakosztály elnöke és Palasik Mária jeleskedett.

Munkánk tartalmi részének az ismertetése után engedjék meg, hogy röviden pénzügyi helyzetünkről is beszámoljak. Bevételeink 2000-ben, az 1999-es szanalás utáni első évben 8,9 millió Ft-ot tett ki. Ettől kezdve 2003-ig folyamatosan emelkedett: 2001-ben 8,6 millió, 2002-ben 10,2 millió és 2003-ban 12,6 millió Ft-ot tett ki. Ettől kezdve ismét csökkenés kezdődött. 2004-ben már csak 11,8 millió, 2005-ben 5,8 millió és 2006-ban 7,1 millió bevételhez jutottunk. E tételek mintegy harmadát — néha közel felét — a NKÖM folyósította. Az MTA támogatása a 2000-es 1,5 millióról előbb 3,2, majd 2003-ban már 5,1 millióra emelkedett. Ezután viszont lecsökkent 4 millió alá. 2007-re 3,6 millió Ft támogatást kaptunk. Bevételeink között mindazonáltal ma is ez a legnagyobb tétel. Az Országgyűlés támogatása eleinte évente 1 millió forint körül mozgott, ám mára ez is visszaesett. Tagdíjakból ugyancsak 1 millió forint körüli összegek folytak be évente és a személyi jövedelemadó 1%-ából 200–300 ezer forint körüli összegek. Az általános megszorítások következtében 2006 tavaszán-nyarán úgy látszott, hogy mostanra ismét pénzügyi válságba kerülünk. Erre szerencsére nem került sor. Az elmúlt években félretett tartalékoknak és az 1956-os évforduló megünneplésére biztosított pályázati alapból való részesedésünknek köszönhetően — és ezért azt hiszem elsősorban Pók Attilának tartozunk hálával — sikerült biztosítani működésünk pénzügyi feltételeit. A Társulat rendelkezésére álló összeg ma 3,3 millió Ft. Ebből és a még várható pályázati és egyéb bevételekből — tagdíjak, személyi jövedelemadó 1%-a, stb. — év végéig minden szokásos — bér és egyéb — kiadás fedezhető.

És mire költöttük ezt a látszólag sok pénzt? Éves kiadásunk 2000-ben és 2001-ben még 6,3, illetve 6,4 millió Ft volt, amely azonban 2002-ben már 10 millió Ft fölé emelkedett. 2003 és 2006 között 8,3 és 10 millió Ft között ingadoz-

tak kiadásaink. Ezen összegeknek több mint felét, vagyis közel 5 millió Ft-ot a *Századok* felelős szerkesztőjének, titkárnőjének, valamint a Társulat tudományos titkárának, könyvelőjének és ügyintézőjének a bérei, illetve ennek járulékos költségei tették ki. Senki ne gondoljon rendes fizetésekre; tulajdonképpen mindenki fél- illetve negyedállásos fizetéseknél megfelelő juttatásokat kapott. Az átlagosan 3 milliós bérköltséget azonban 1,7 milliós járulékfizetési kötelezettség terheli. A fenti összegek másik fele pedig elment nyomda-, posta- és más irodai költségekre, illetve a konferenciák szervezésére és az előadói honoráriumokra. Költségként jelentkezett az is, hogy folyamatosan igyekeztünk modernizálni irodai gépparkunkat. Előbb új számítógépet vettünk és egy üzenetrögzítő, faxszal felszerelt telefonkészüléket, majd legutóbb új nyomtatót. Elkészítettük a Társulat honlapját, és ma már e-mailen is tarthatjuk és tartjuk is a kapcsolatot tagjainkkal.

Négyéves tevékenységünknek természetesen nemcsak eredményei, hanem hiányosságai is voltak. Ezek közül néhányat én is említettem. Úgy gondolom azonban, hogy a jelenlévők ezeket hitelesebben el tudják mondani, mint én. Kérek is mindenkit, hogy ötleteivel és tanácsaival, melyekkel az új vezetést orientálni és segíteni tudják, senki ne fukarkodjék. Most, a számvetés pillanatában van itt az ideje annak is, hogy az esetleges nem rutinszerű teendőket is kijelöljük. Mielőtt azonban befejezném beszámolómat, a lehető legőszintebben szeretnék köszönetet mindazoknak, akik az elmúlt négy, illetve nyolc évben támogatták munkánkat. Előadóinknak, akik a szerény honorárium ellenére mindig magas szinten tettek eleget vállalt feladatuknak. Tagságunknak, amely a tagdíjak befizetésével hozzájárult ahhoz, hogy talpon maradhassunk. Rendezvényeink látogatóinak, akik jelenlétükkel munkánk értelméről biztosítottak bennünket. Tisztikarunknak — alelnököknek, titkároknak és választmányi tagoknak —, akik tanácsokkal láttak el bennünket, és gyakran maguk is bekapcsolódtak a szervezőmunkába. Személy szerint is szeretném megemlíteni Rozsnyói Ágnes tudományos titkárunkat, aki 2006-ban hunyt el, és 2005-ig a társulati munka motorja és mindenese volt. Állását nem töltöttük be. Az elmúlt két évben könyvelőnk, Dr. Horváthné Csizmadia Erzsébet és Gerő Lászlóné (Edit) végezték az ő munkáját is – nagy odaadással. Köszönöm Gecsényi Lajos ügyvezető alelnök úr munkáját, akinek a segítségére mindig számíthattam. Utoljára, de valóban nem utolsó sorban köszönöm elnökünk, Kosáry Domokos munkáját, aki nemcsak nevével, tekintélyével, tanácsaival és iránymutatásával járult hozzá a Társulat régi tekintélyének legalább részleges helyreállításához, hanem azzal is, hogy — fiatalokat megszegyenítő lendülettel és frissességgel — valamennyi konferenciánkon és csaknem valamennyi szerdai előadásunkon ő elnökölt, és ő vezette a vitákat. Elnök Úr, Alelnök és Titkár Urak, kedves Erzsébet és Edit, nagyon köszönöm! Segítségetek, támogatásotok nélkül ma sokkal több hiányszágról és jóval kevesebb eredményről számolhattam volna be.

Gecsényi Lajos megköszönte a beszámolót és kérte, hogy a megjelentek egyperces néma felállással emlékezzenek Rozsnyói Ágnesre, aki tudományos titkárként hosszú időn át lelkes és odaadó munkát végzett a Társulatban.

Ezután felkérte Pritz Pált, a Századok szerkesztőbizottságának elnökét, hogy röviden szóljon a Századok szerkesztőségének munkájáról.

Beszámoló a Századok 2003. évi tisztújítás utáni évfolyamairól

Az 1867 óta megjelenő periodika évfolyamainak tengerében igen-igen rövid spácium két tisztújítás közötti idő. Ám ezeknek a rövidebb időszakoknak a téglái hordozzák magát az épületet, minden tisztét viselőnek — végül is — ebben van a maga felelőssége.

A Századok a Magyar Történelmi Társulat folyóirata, ám ahogy hosszú évtizedek óta nem a Társulat szabja meg a hazai történetírás fő irányát (bár nemzetünk történeti tudatának tisztán tartása, gondozása terén számottevő a jelentősége), a lapnak sem feladata a központi közlöny funkciójának ellátása. A fragmentálódás hosszú évtizedekre nyúlik vissza, a nyolcvanas évektől kiváltképp igaz, hogy a lap csupán egy a hazai történeti periodikák sorában. Ám azok közül kiemeli színvonalra kötelező múltja, mert e tekintetben elvitathatatlanul egyedül álló jelentősége van, kiemeli impozáns terjedelme, amely révén — bár e tekintetben a Múltunk, a Hadtörténeti Közlemények, az Aetas, a Századvég, a Történelmi Szemle és a Korall is versenytársi pozíciót élvez — komoly lehetőséget kínál a nagy lélegzetű, jelentős forrásanyagot felvonultató, azzal operáló, színvonalas tanulmányok számára.

A lap is lenyomata korábbi, egymással is felelő korok szellemiségének, történetírói irányzatainak. Jellemző vonása, hogy története során — így a rendszerváltás óta eltelt bő másfél évtizedben, azon belül a mostani beszámolási időszakban is — nem törekedett arra, hogy kísérleti műhelye legyen avantgárd módszertani törekvéseknek, múltromboló irányzatoknak. Vélemünk szerint a szó legjobb értelmében vett nemes konzervativizmus jellemzi. Tehát haladni kíván a korról, ám azt nyugodt megfontoltsággal teszi.

Hogyan tükröződik mindez a beszámolási időszak összesen 425 írást publikáló számaiban?

A Századok az elmúlt négy esztendő során is évente hatszor jelent meg, éves átlagterjedelme meghaladja a 90 nyomdai ívet, az utóbbi időben a 100 ívet is (1600 nyomtatott oldal). Az egész, több mint ezer esztendő magyar történeti lapja maradt, profilja nem szűkült le egyik vagy másik korszak történéseinek ábrázolására, az egyes számok ugyanakkor határozott időrend szerint szerkesztettek meg: az utóbbi években az a gyakorlat alakult ki, hogy a 2. szám a középkori, a 4. szám kora újkori, a 3. szám 19. századi, amelynek korszakhatára 1918., az 5. szám az ún. Habsburg-szám, tehát a Habsburg Történeti Intézettel kötött (később még említendő) egyezmény értelmében zömmel az ezen intézet által inspirált cikkek megjelenési fóruma, az 1. és 6. szám pedig a legújabb koré. Az utóbbi időben felmerült, hogy egy korszakokon átívelő számot is jelentessen meg a szerkesztőség. Erre legkorábban a jövő esztendőben nyílik lehetőség.

*

A kezünkben lévő évfolyamok számos kitűnő tanulmánynak lettek első helyi közlői. Kiemelhetjük közülük az ethnosz kora középkori kérdéseit hatal-

mas forrásanyag birtokában elemző, módszertani szempontból is excelláló írást (2006/2.), a középkori történelmi tudat és a történelem-hagyományozódás sajátosságait boncolgató dolgozatot (2003/4.), a pannonhalmi apátság 11–13. századi egyházi helyzetének, egyébként fiatal történész tollán történt precíz bemutatását (2004/2.), a 15–17. századi Oszmán Birodalom hatalmi elitjével foglalkozó frappáns tanulmányt (2004/4.).

A nemzetközi történetírás egyik új hajtásához kapcsolódik a 15–17. századi Magyarország koronázási lakomáit a politikai elit hatalmi reprezentációja keretében vizsgáló kismonográfia terjedelmű munka (2004/5.). Korábbi téves és sommás szakirodalmi előzmények után meggyőzően új képet kap az olvasó az Erdélyben 1583–1585 között működött triumvirátusról (2006/4.). A lap széles tematikája jegyében került olvasó elé a 18. századi honi orvoslás kérdéseit tágas keretekben megvilágító írás (2005/5.), a 19. század eleji uradalmakon belüli hatalmi viszonyokat egy per tükrében invenciózusan rekonstruáló dolgozat (2004/3.), a kisebb (de nagyon sokak szempontjából egyáltalán nem lényegtelen) királyi haszonvételek kérdését a reformkorban, valamint a forradalom és szabadságharc időszakában vizsgáló fundált, tömör tanulmány (2005/3.).

Ugyancsak jeles eredmény Lónyay Menyhértnek az 1867-es gazdasági kiegyezésben vitt szerepének hiteles bemutatása (2006/6.), az egyházak és a dualizmuskori felsőoktatás viszonyának taglalása (2004/1.), a közös külügyi szolgálatban tevékenykedett magyar diplomatákat látó körbe hozó szakavatott írás (2004/3.), valamint a vilmosi Németország gazdasági fejlődésének sajátosságait elemző dolgozat (2003/6.).

A sok szempontból a társadalom történelmi tudatát kiváltképpen befolyásoló 20. század történetéből merítő munkák közül — továbbra is időrendet tartva, s egyben elismerve, hogy a négy esztendővel korábban e tekintetben megfogalmazott kritikát megszívelve is csupán szerény előrelépésről adhatunk számot — leg-rangosabbakként a neológ zsidóság útkeresését a századfordulón higgadtan vizsgáló munkát (2005/6.), a helyi elitkutatást a század első fele Nyíregyházájára példáján gazdagító tanulmányt, a magyar–szovjet diplomáciai kapcsolatok 1935 és 1941 közötti időszakát messze nem bilaterális nézőponttal bemutató dolgozatot (2006/1.), valamint hazánknak a hitleri Németország árnyékában folytatott deviza- és árfo-lyam-politikájának nagy erudícióval történt vizsgálatát említjük (2004/6.).

*

A szerkesztés során most is elv — minden bizonnyal helyes elv — maradt a tanulmányok és a közlemények műfajának szétválasztása. Ez természetesen messze nem jelenti azt, hogy ez utóbbi műfajban nem találhatnánk rangos írásokat. Annál is inkább kiemelhetünk közülük többet, mert míg a Társulat vezetősége által 2003-ban kiküldött bizottság a lap egyik gyengéjét az egyetemes történelmi témájú dolgozatok törpe számában látta, addig most a megnövekedett számú egyetemes témájú, illetve kapcsolattörténelmi munka jelentős része e műfaj szülötte.

Kiváltképp ilyenek látjuk a római jog, és az európai jogfejlődés középkori országgyűléseinkre gyakorolt hatásának bemutatását (2005/2), a Lotaringiához (is) köthető katonaság tizenöt éves háborúban vitt szerepének hallatlanul adat-

gazdag tárgyalását (2004/5.), az ellenreformáció szempontjából igen lényeges katolikus missziók 17. századi nagy korszakának magyarországi vonatkozásait taglaló írást (2004/4), az 1848–1849. évi magyar forradalom és szabadságharc belgiumi liberális katolikus sajtóban való tükröződésének bemutatását (2003/5.), a „keleti élettér” hitleri germanizálási kísérlete sokszor feldolgozott témájáról tömören tájékoztató dolgozatot (2003/6.).

A magyar témájú cikkek esetében is szigorú követelmény volt a hungarocentrikus nézőpont kerülése, a szélesebb horizont kémlelése. Az 1860. évi októberi diploma nyomán az államrendőrség és a besúgóhálózat viszonyaiban bekövetkezett változásokról reálisan tájékoztató közleményt (2006/6.), valamint Rassy Károly élete korábban szinte teljesen ismeretlen utolsó évtizedének szép ábrázolását emeljük ki ebből a szempontból (2003/6.).

Miközben sajnálattal regisztráljuk, hogy a kimondottan történetelméleti és -módszertani írások száma ezekben az években sem gyarapodott a lapban, ám bizonyára hiba lenne nem említeni, hogy a figyelmes olvasó feltehetőleg elismerően nyugtázza számos írás módszertani igényességét. A kiemelt írásokon túl ebből a szempontból a reformkortól az első világháborúig terjedő időszak társadalomteremtő fogalomalkotását boncolgató terjedelmes közleményre hívjuk fel a figyelmet (2003/5.).

Az ún. évfordulós történetírást — jól tudjuk — nem kevés veszedelem lengi körül, ugyanakkor az is tény, hogy az egy-egy személyre, jelentős, ám időközben az múlt kódéba vesző eseményre a jubileum örvén áradó figyelem újabb kutatásoknak adhat lendületet. 2003-ban a 200 éve született Deák Ferencre, ez esztendő elején az 1947. évi párizsi békeszerződés 60., az elmúlt esztendőben a félszáz esztendeje történt magyar forradalom és szabadságharcra emlékeztünk. A Deák Ferencet idéző kötet (2003/5.) írásai révén többet tudunk a haza bölcsé 1833–1835 közötti követjelentéseiről, tisztábban látjuk a reformkor vonatkozásában államjogi nézeteit, Görgei Artúrhoz fűződő viszonyáról is több ismeretünk van, sőt Deák és a kiegyezés számos műben feldolgozott témáját taglaló írás is hozott megszívlelendő, új szempontokat.

Az 1947. évi párizsi békeszerződésre emlékezve annak széles történeti összefüggéseit idéztük fel, a megjelent írások közül most az Antonescu-rezsim 1940–1944 közötti békeelképzeléseinek bemutatását emeljük ki (2007/1.).

A forradalom és szabadságharc előtt tisztelgő szám (2006/5.) egyik jelentős tanulmánya fél évtizedes időtávon vizsgálja a magyar–jugoszláv–szovjet kapcsolatok alakulását, a másik terjedelmesebb dolgozat azzal hozott újat, hogy a helyi hatalom viszonyait tárja fel nagy alaposággal.

Mára alaposan háttérbe szorult a lap forrásközlő hagyománya, ám valóban nagyon lényeges új források esetében folytattuk ezt a gyakorlatot: ennek jegyében jelentek meg azok az orosz kútfők, amelyek az eddig ismert német dokumentumokkal egybevetve Molotov híres-hírhedt 1940. novemberi berlini látogatásának még hitelesebb rekonstruálását segítik (2005/1.). E mellett joggal említhetjük az 56-os szám forrásközlését is, amely Kádár János és Marosán György homályba hullott 1957 szeptemberi moszkvai tárgyalásairól tudósít, s amely ismét döbbenetes erővel idézi fel az ország akkori súlyos kiszolgáltatottságát.

*

Összegezve az elmondottakat: a Századok munkáját az elmúlt négy esztendőben — kezdő hasonlatunkhoz visszatérve — olyannak látjuk, amely az 1867 óta fennálló épületet érdemben bővítette. Az a tény, hogy a hazai tudományos szférát is huzamosabb ideje jellemző csökkenő állami szerepvállalás körülményei közepette (az MTA továbbra is élvezett támogatásának, a Nemzeti Kulturális Alapprogramnál rendszeresen elnyert támogatásnak, egyes számok esetében 2004-től a Habsburg Történelmi Intézettel történő együttműködésnek köszönhetően) a lap a megszokott nagy terjedelemben, valamint a szintén sok esztendeje megszokott (de emlékezhetünk: korábban nagyon sokáig egyáltalán nem így volt) precíz rendszerességgel megjelent, megjelenik, az már önmagában eredmény.

A szerkesztőbizottság érdemben felügyelte, befolyásolta a lap munkát. Évente általában két ízben tartott ülést, s ezeken rendre értékelt, elemezte az időközben napvilágot látott számokat, döntött a következő számok laptervéről, sokat foglalkozott a digitalizálás időszerű kérdéseivel és egy sor egyéb időszerű problémával. A 2003 óta kibővült szerkesztőség tudatosan törekedett arra, hogy a lap informatívabb legyen. Ennek jegyében a recenziós rovat vélhetőleg kiegyensúlyozottabb és színvonalasabb lett, az ismertetések a valóban lényeges munkák bemutatására irányulnak, s azokat számos alkalommal kritikus szemlélettel tárgyalják, megkísérelve a nem könnyű feladat teljesítését, az adott munka historiográfiai helyének kijelölését. Az elért eredményekben igen nagy szerepe van felelős szerkesztőnk, Pál Lajos megbízható tudásának, lankadatlan szorgalmának, a megerősített szerkesztőség gondos szakértelmének, ugyanakkor tény, hogy most is elmaradt több jelentős munka bemutatása. Másfelől a lap olvasójának tájékozódását mindezekén túl érdemben segítette a *Műhely* és a *Figyelő* rovatban közölt sok értékes anyag.

A *Krónika* rovatban a korábbinál több rendezvényről adtunk számot, elhunyt történész kollégáinkról megfelelően iparkodtunk megemlékezni.

Az a tény, hogy 2004 derekától a folyóiratnak internetes honlapja van, a lap teljes anyaga — a pénzügyi okokból elkerülhetetlenül szükséges egy év késéssel — a világhálón olvasható, valamint, hogy ugyancsak 2004-től a lap 1867–1880, valamint 1994–2003. évi számai teljes szövegű keresőprogrammal készült CD-ROM-on rendelkezésre áll, tehát ebben a hatalmas adatbázisban az összes szóra, kifejezésre vagy az írások címeire, szerzőire keresni lehet, azt mutatja, hogy a Századok tudásanyagának igen jelentékeny hányada a modern kor követelményei szerint is elérhető.

A továbblépéshez ennyit tudtunk tenni. A tisztelt Közgyűlés tiszte a végzett munka megítélése.

Gecsényi Lajos megköszönte Pritz Pál beszámolóját, és megnyitotta a vitát.

Szabó Imre (Pest megye) megjegyezte, hogy a vidéki csoportok „megszűnéséhez” hozzájárulhat, hogy sokuk esetében hiányzik a „háttérintézmény”. Javasolta Szabolcs Ottó kitüntetését, valamint Rozsnyói Ágnes posztumusz kitüntetésre való felterjesztését.

Gecsényi Lajos megköszönte a hozzászólást. Bizonytalan volt abban, hogy a társulatnak van-e joga állami kitüntetésre javaslatot tenni.

Vonyó József aggodalmát fejezte ki a közép- és felsőoktatás történelem oktatási koncepciójával kapcsolatban. Elmondta attól tart, hogy ennek következtében a történelemoktatás mélypontra fog zuhanni. Javasolta a probléma meg tárgyalását, és azt, hogy az állásfoglalást megfogalmazva juttassák el az illetékes főhatóságához.

Romsics Ignác mint leköszönő főtitkár erre nem kívánt reflektálni, javasolta, hogy a MTT jövődó tisztikara foglalkozzon ezzel a kérdéssel.

Gecsényi Lajos kérdésére a közgyűlés egyhangúan elfogadta a két beszámolót.

A korábbi tisztikar felmentése után az ügyvezető alelnök javasolta, hogy Kosáry Domokost — tekintettel mandátumának lejártára — a jövőben a Magyar Történelmi Társulat tiszteletbeli elnökévé válassza meg a tisztújító közgyűlés. A tagság egyhangúan elfogadja a javaslatot.

A délutáni ülésen *Gecsényi Lajos* felolvasta a jelölő bizottságnak az új tisztikarra vonatkozó javaslatait, de előbb megkérdezte a megjelentektől, hogy mindenki regisztráltatta-e magát? A megállapítás szerint 104 tag jelentette be magát.

Megnevezte a szavazatszámlláló bizottságot: elnök *ifj. Barta János*, további két tag *Vida István* és *Draskóczy István*. A tagság elfogadta a javaslatot.

A következőkben tájékoztatást adott a jelölő bizottság (Papp Klára, Font Márta, Szabolcs Ottó, Pritz Pál, Vida István, Gecsényi Lajos) konszenzusos megállapodásáról illetve szempontjairól.

- területi csoportok képvisellete biztosított legyen
- életkor-váltás
- annyi helyre tettek javaslatot, ahány helyet az alapszabály lehetővé tesz
- újakat is javasolhatnak a résztvevők
- két cikluson túl nem vállalható harmadik

A szavazás megtörténte után felolvasták az eredményt.

A Magyar Történelmi Társulat 2007. május 12-én megválasztott új tisztikara: **Tiszteletbeli elnök:** *Kosáry Domos* akadémikus. A **Magyar Történelmi Társulat elnöke:** *Orosz István* akadémikus, **főtitkára:** *Pók Attila*. A **Magyar Történelmi Társulat alelnökei:** *Frank Tibor*, *Kardos József*, *Sipos Levente*, *Vonyó József*, *Zsoldos Attila*; **titkárai:** *Csukovits Enikő*, *Katona Csaba*, *Mucsi József*, *Püski Levente*, *Szakály Sándor*. Az **Igazgatóválasztmány tagjai:** *Ablonczy Balázs*, *Bana József*, *Baráth Magdolna*, *Ifj. Bertényi Iván*, *Borsodi Csaba*, *Domokos Zsuzsa*, *Földes György*, *Gebei Sándor*, *Gerő András*, *Gyarmati György*, *Makk Ferenc*, *Nagy Péter Tibor*, *Rainer M. János*, *Reisz T. Csaba*, *Szarka László*, *Tringli István*, *Jánokiné Újvári Zsuzsa*, *Varga Zsuzsanna*, *Veszprémy László*, *Vizi László*. Állandó meghívott: a Századok szerkesztőbizottságának elnöke és felelős szerkesztője. A **Revíziós Bizottság elnöke:** *Szász Zoltán*, **tagjai:** *Draskóczy István*, *Nyulásziné Straub Éva*. A **Századok szerkesztőbizottságának elnöke:** *Ormos Mária* akadémikus. A **Századok szerkesztőbizottságának tagjai:** *Feitl István*, *Fodor Pál*, *Font Márta*, *Gecsényi Lajos*, *Hiller István*, *Izsák Lajos*, *Klaniczay Gábor*, *Kosáry Domokos*,

Kubinyi András, Niederhauser Emil, Orosz István, Pajkossy Gábor, Pók Attila, Romsics Ignác, Somogyi Éva, Szász Zoltán.

Gecsényi Lajos megköszönte a szavazást. Megállapította, hogy a szavazás rendben lezajlott. Gratulált az új tisztkarnak, és azt kívánta, hogy a következő négy esztendőben eredményesen működjenek. Megköszönte a megjelenteknek a részvételt, és felkérte *Orosz István* akademikust, újonnan megválasztott elnököt a hozzászólásra. *Orosz István* megköszönte a bizalmat. Ígérte, hogy igyekeznek tartani a társulat munkájának eddig elért színvonalát, amely elismerésre méltó és kiemelkedő volt. Minden erejével azon lesz, hogy az MTT a továbbiakban is tisztességgel dolgozzon, erősítse a tanári tagozatot, és erősítse a kapcsolatot más egyesületekkel is, mint például a Hajnal István Kör vagy a Történelemtanárok Egyesülete.